

Viite

VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Asia

Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta; Ulkoministeriön lausunto hallintovaliokunnalle

Asiasanat	EU
Hoitaa	EUR-20
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	EUR-01; KEO-70; POL-10

Laatija jakanut

Seuraavassa pyydetysti ulkoministeriön lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle otsikkoasiassa.

Yleisesti UM toteaa hallituksen EU-selonteon mukaisesti, että **EU:n globaalin roolin ja vaikutusvallan vahvistaminen** edellyttää unionilta nykyistä strategisempaa otetta ja vahvempaa yhtenäisyyttä, EU:n sisäisten ja ulkoisten politiikkojen johdonmukaisuutta sekä tehokkaampaa päätöksentekoa. Tämän mukaisesti UM huomioi omassa EU-vaikuttamisessaan ulkosuhdeaiheiden laajemmat yhteydet eri politiikkakokonaisuuksiin ja muihin EU-politiikan sektoreihin.

EU:n tulee olla vahva turvallisuusyhteisö. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, vastaaminen hybrdivaikuttamiseen, kuten kyberhyökkäyksiin, sekä kansainväliseen rikollisuuteen ja muihin rajat ylittäviin turvallisuusuuhkiin, huoltovarmuus sekä muu unionin ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden edistäminen kytkeytyvät toisiinsa luoden pohjaa **kansalaisten kokonaisturvallisuuden** vahvistamiselle.

Erityisesti hallintovaliokunnan toimialaan kuuluvien sektorien osalta UM toteaa, että Euroopan heikentynyt turvallisuustilanne on nostanut yhteistyön **hybridiuhkien torjunnassa** tärkeään rooliin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Hybrdivaikuttaminen ei ole uusi ilmiö, mutta sen voimakkuus ja monimuotoistuminen tekevät ilmiöstä aiempaa suuremman turvallisuusuhan. Suomi varautuu hybrdivaikuttamisen jatkumiseen sekä siihen, että hybriditoimiin, kuten vihamieliseen kybertoimintaan, voi olla tarve reagoida julkisen syyksi lukemisen eli attribuution kautta. Ulko- ja turvallisuuspolitiikalla tuetaan kansallista työtä hybridiuhkien torjumiseksi. Suomi edistää aktiivisesti kansainvälistä ja erityisesti EU-yhteistyötä hybridiuhkien torjuntaan liittyen. EU-yhteistyö hybridiuhkien torjunnassa edesauttaa tilannekuvan muodostamista, kriisinsietokyvyn vahvistamista sekä hybriditoimiin reagointia. Suomi tukee isäntämaan ja jäsenen ominaisuudessa Helsingissä sijaitsevan Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksen toimintaa niin, että keskus voi tuottaa uusia toimintamalleja jäsenmailleen, EU:lle ja Natolle sekä niiden väliseen yhteistyöhön.

Kyberuhkiin varautumisen osalta lähtökohta on, että uudet teknologiat lisäävät yhteiskuntien haavoittuvuutta, kun yhä useampi laite on verkossa ja toiminta riippuvaista häirinnälle alttiista järjestelmistä. Kyberhyökkäysten ja verkkovakoilun lisäksi uhkana voi olla kriittisten jär-

jestelmien toimintavarmuus, riippuvaisuus tietyistä teknologiatoimittajasta ja sen poliittinen hyväksikäyttö. Yhteiskuntien digitalisoituessa on erityisen tärkeää varmistaa kybertoimintaympäristön turvallisuus. Suomen tavoitteena on avoin, vapaa ja turvallinen kybertoimintaympäristö, jossa huomioidaan eettiset näkökohdat sekä tietosuoja- ja sananvapauskysymykset. Digitaalisten palveluiden saavutettavuus, infrastruktuurin käytettävyys sekä tiedon palautettavuus on kyettävä turvaamaan kaikissa olosuhteissa. Tavoitetta edistetään EU:ssa mm. kyberdiplomatian keinovalikoimaa hyödyntäen ja tiiviillä kansainvälisellä yhteistyöllä.

Muuttoliikkeiden ulkosuhteiden osalta UM toteaa, että EU:n ulkopuolisten maiden kanssa on tärkeää solmia kattavia, tasapainoisia, räätälöityjä ja molempia osapuolia hyödyttäviä muuttoliikekumppanuuksia. Näissä kumppanuuksissa on otettava huomioon sekä EU:n että kumppaneiden edut, ja ne on sisällytettävä EU:n yleisiin suhteisiin kolmansien maiden kanssa. Muuttoliikkeen kannalta keskeisiä maita on tarpeen kuunnella ja ymmärtää niiden tarpeita sekä olosuhteiden vaikutuksia. Toimiva kumppanuus rakennetaan luottamukselle. Yhteistyö YK:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla ja muiden toimijoiden kanssa on olennainen osa kumppanuuksia (esimerkiksi IOM ja UNHCR).

Kumppanuuksien avulla tulee edistää EU:n tavoitteita liittyen esimerkiksi sääntelemättömän muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vaikuttamiseen ja palautuksiin ja takaisinottoon. Kumppanuuksissaan EU:n tulee pyrkiä vaikuttamaan siihen, että myös kumppanimaiden maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka olisi kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa. EU:n palauttamispolitiikan tehostaminen palautuskiellon periaatetta kunnioittaen on tarpeellinen osa kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen.

Kolmansien maiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä tulee pyrkiä kohdennetusti vaikuttamaan olosuhteiden pakosta aiheutuvan muuttoliikkeen perimmäisiin syihin, kuten esimerkiksi talouden, poliittiseen epävakauteen, konflikteihin sekä ilmastonmuutokseen. Covid-pandemiaan vastaamisessa käytetyn Team Europe –mallin opit kannattaa hyödyntää, kun kehitämme kokonaisvaltaista, koherenttia ja tasapainoista muuttoliikeyhteistyötä kolmansien maiden kanssa. Muuttoliikenäkökulma on olennainen osa EU:n kokonaisvaltaista Afrikka-strategiaa, jonka tavoitteena on syventää poliittista ja taloudellista yhteistyötä.

Muuttoliikenäkökulma on keskeisesti esillä EU:n ulkosuhderahoituksen ja sen kohdentamisen suunnittelussa. Osana monivuotista rahoituskehystä on luotu uusi ulkosuhderahoitusväline Global Europe, jossa muuttoliikkeeseen liittyviä toimia koskevassa 10 prosentin tavoitteessa otetaan huomioon, että resurssien on vastattava EU:n lisääntyneen kansainvälisen toiminnan tarpeita ja oltava riittävän joustavia, jotta niitä voidaan mukauttaa olosuhteisiin.

LIITTEET

-